

Vastine konserni- ja tilajaostolle 16.7.2024 osoitettuun kirjelmään

Tasa-arvolain tasapuolisuusvaatimuksen noudattaminen

Naisten ja miesten tasa-arvosta annetussa laissa (609/1986, tasa-arvolaki) säädetään kunnan velvollisuudesta edistää tasa-arvoa. Lain 4 a §:n 2 momentin mukaan, jos julkista valtaa käyttävällä toimielimellä tai virastolla, laitoksella taikka kunta-, hyvinvointialue- tai valtioenemmistöisellä yhtiöllä on hallintoneuvosto, johtokunta tai muu luottamushenkilöistä koostuva johto- tai hallintoelin, toimielimessä tulee olla tasapuolisesti sekä naisia että miehiä, jollei erityisestä syystä muuta johdu. Kyseisen pykälän 3 momentin mukaan viranomaisten ja kaikkien niiden tahojen, joita pyydetään nimeämään ehdokkaita tässä pykälässä tarkoitettuihin toimielimiin, tulee mahdollisuuksien mukaan ehdottaa sekä naista että miestä jokaista jäsenpaikkaa kohden.

Kuntaliiton näkemyksen mukaan kuntaenemmistöisiä yhtiöitä lienevät ne, joissa kunnalla tai usealla kunnalla yhdessä on osake-enemmistö eli yli 50 % yhtiön osakkeista. Lakiesityksen perusteluissa ei tältä osin selvitetä säännöksen soveltamista.

Säännöstä sovelletaan **luottamushenkilöistä** koostuvaan johto- tai hallintoelimeen, esimerkiksi kuntaenemmistöisen osakeyhtiön hallitukseen. Tasa-arvovaatimus ei koske yhtiön sisäisiä johtoryhmiä tai vastaavia, joihin henkilöt kuuluvat asemansa perusteella. Lisäksi tasa-arvovaltuutettu on katsonut muistutuksessaan 07.11.2008, että tasapuolisuussääntöä sovelletaan niiden luottamushenkilöiden valintaan, joista viranomaisen päättää yhtiökokousedustajiensa kautta. Osakeyhtiössä osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa, jossa myös hallintoelimet valitaan. Kunnanhallitus tai muu hallintosäännössä määrätty kunnan viranomaisen antaa toimiohjeet yhtiökokousedustajalle. Tasa-arvolain vaatimus sukupuolten tasapuolisesta edustuksesta on otettava huomioon hallituksen jäsenten valintaa koskevissa toimiohjeissa, jotka eivät saa olla lain vastaisia. Yhtiökokousedustajan on toimittava lain mukaisesti ilman erityisiä toimiohjeitakin. Toimiohjeissa on myös otettava huomioon pykälän 3 momentin säännös ”tulee

mahdollisuuksien mukaan ehdottaa sekä naista että miestä jokaista jäsenpaikkaa kohden".
(Kuntaliiton yleiskirje 8/2021, 28.5.2021)

Kuntaenemmistöisessä yhtiössä on usein myös yksityisiä omistajia, joilla on oikeus saada edustuksensa yhtiön hallitukseen tai muuhun toimielimeen. Tasapuolisuusvaatimus kohdistuu tässä tapauksessa vain kuntaa tai kuntia edustaviin jäseniin. (PeVL 25/1994 vp)

Tasa-arvolain säännöksiä ja kaupungin konserniohjetta tulee noudattaa kaupungin tytäryhtiöiden ja niiden tytäryhtiöiden hallitusvalinnoissa. Tasapuolisuusvaatimuksen toteutumiseen tulee jatkossa kiinnittää tarkempaa huomiota luottamushenkilövalinnoissa.

Kaupungin yhtiöiden hallituksen jäsenen kelpoisuus

Kaupungin konserniohjeen (säädös nro 2022/11) liitteenä olevassa Hyvä hallinto- ja johtamistapa Lahti-konsernissa, todetaan hallituksen jäsenen kelpoisuudesta seuraavaa kohdassa 4.3
Hallituksen Jäsenen kelpoisuus, pätevyys ja muut edellytykset: *Jäsenen kelpoisuudelle on laissa asetettu edellytyksiä, jotka koskevat mm. konkurssia ja muuta toimintakelpoisuuden rajoittamista. Hallituksen jäsenellä ei tule olla maksuhäiriömerkintöjä.*

Osakeyhtiölain (624/2006) 6 luvun 10 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa hallituksen jäsenen kelpoisuudesta: Hallituksen jäsenenä ei voi olla oikeushenkilö eikä alaikäinen tai se, jolle on määrätty edunvalvoja, jonka toimintakelpoisuutta on rajoitettu tai joka on konkurssissa. Liiketoimintakiellon vaikutuksesta kelpoisuuteen säädetään liiketoimintakiellosta annetussa laissa. Hallituksen jäsenen edustaman oikeushenkilön konkurssi ei ole sama asia kuin hallituksen jäsenen henkilökohtainen konkurssi. Näin ollen hallituksen jäsenet täyttävät tältä osin konserniohjeessa ja laissa asetetut vaatimukset.

Lahdessa 9.9.2024

Konserni- ja tilajaosto